

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena na leto doma 10 din. ali 40 K. V Ameriko cena na leto 50 din. ali 200 K. Kam doma na eden naslov od deset falatov više hodi, dobijo naročniki i kalendar brezplačno.

„Vredništvo i opravištvo Novin je v Črensovcih, Prekmurje“.

Vrednik Klekl Jožef, vp. plebanoš v Črensovcih.

Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali opravištvo Novin v Črensovec Prekmurje. Oglasi, (inserati) se tudi tu sprejmajo. Cena ednoga kvadratnoga centimetra za ednok 50 par (2 K.) za večkrat poplist od 5% do 35%.

Orlovski tabor v Murskoj Soboti.

Više 10 jezér ljudi. 1200 orlov, 200 orlic v kroji.

Dne 3. septembra se je vršo Orlovski tabor v M. Soboti, šteri je bio tak lepi, da takšega še več ne bilo v Prekmurji. M. Sobota dozda je ne vidla takše ogromne množice med svojimi stenami. Bio je to za njo den slavnosti, kakšega še več ne doživela. V soboto večer, že ob 8. vuri se zbrala velka množica ljudi na vekše domačinov v Saparijevom parki. Iz parka se razvrsto velikanski sprevod, na čeli z ljutomerskov orlovskov godbov z Orlemi i Orlicami proti katoličanskoj cerkvi, kje je meo govor brat „Orel“ Pipa iz Ljubljane. Že pri tom sprevođi je bilo više 1000 ljudi, vse je bilo na nogah do zadnjega deteta, Orli i Orlice so popevali Orlovsko himno i „Mi smo Orli.“ Meščanstvo je navdušeno pozdravljalo naše Orle: Živijo Prekmurški Orel, živeli Orli, živijo Dr. Korošec i itd. Od katoliške cerkvi se je sprevod pomikao prek vulice Mala Kaniža proti evangeličanskoj cerkvi, kje je zopet držao govor brat Pipa i je govorio tak navdušeno, da so v nogim skuze stopile v oči. Po končanoj bakljadi je ljudstvo mirno razišlo.

V nedelo zajtra je bila ob 5 vuri būdnica. Ljutomerska orlovska godba je skoro pred vsakov uglednov hišov napravila podoknico. Povsod so domačini navdušeno pozdravljali. Būdnicca je trajala do 6. vure. Ob 7 vuri je bio že sprejem pri kat. cerkvi Orlov i gostov z Bratonee, štere je iskreno pozdravo z godbov tajnik SLS za Prekmurje g. Franjo Švikaršič. Ob 7/8 je bio sprejem gostov z Bogojine, šteri so prišli z domačov godbov. Ob 8. vuri so se zbrali vsi orli iz Prekmurja v parki i je bio sprevod k sprejemi gostov iz Štajerske. Domačini so napravili bratom onstran Mure „špalir.“ Ob 9. vuri je bio sprejem na kolodvoru. Vlak je pripelo goste z Gorickoga, Gornjega Prekmurja, navekše evangeličance više 1200 ljudi. Vlak je bio krasno okinčani i je meo 2 zastavi na prej na stroji (mašini). Kak se vlak stavi na kolodvoru, pozdravi s prisrčnimi rečmi zastopnik SLS g. Fr. Švikaršič najprle velezaslūžnoga župnika g. Pršo od sv. Sebeštijana i vse goste.

Na to je bio sprevod proti kat. cerkvi, kje se je ob 1/10 začnola sv. meša. Sv. mešo so darovali poslanec vlč. g. dr. Hohnjec z asistencov 7 eč. gg. duhovnikov. Slavnostni cerkveni govor je meo domači g. kaplan Krauz od orlovstva i krščanstva tak navdušeno, da njegove lepe reči v nogim bodo ostale v vednom spomini.

Po cerkvenom govori se je vršo pred cerkvov tabor, šteroga je otvorio i pozdravo nazoče br. Švikaršič. Na to je meo govor poslanec dr. Hohnjec od krščanstva i slovenstva. Njegovim navdušenim izvajenjom je sledilo viharno odobravanje i

živio klici od strani ogromne množine ljudstva. Govorili so ešče brat Novak, predsednik ljutomerskoga Orla. Naglašao je potrebo krščanski organizacij proti kulturnobojnim elementom i brezverskim. Tudi njegova izvajanja so žela velko odobravanje. Na dalje Orlica Micika Črček iz Središča na Dravskom polji, štera je govorila tak lepo i tak ognjevito, od zmage orlovski načel i organizacije, ki hiti že po celom sveti kak v Strasburgi i Brni, da so njoj vsi ploskali i kričali živijo, Bog živi. Za njov je govorio še prekmurški učitelj iz Ljubljane Rudolf Pipa.

Po končanom govori je brat Novak zaprisegno katoliške člane i članice Orla. Po zaprisegi je predsednik mariborskoga odseka Fr. Radešček razložo nakraci dužnosti Orlov in Orlic, ka je jako dobro vplivalo na ljudstvo. Na to je godba zaigrala Orlovsko himno, štero je ljudstvo i orlovstvo tudi pelo z velikov navdušenostjov.

Na to se je razvrsto sprevod proti evangeličanskoj cerkvi, kje je brat Novak zaprisego Orle i Orlice evangeličanske vere. Pri toj priliki zopet meo govor Dr. Hohnjec, šteri je povdarjao, da med katoličankov i evangeličankov verov ne velko razlike, ar vsi verjemo ednoga Boga. Potrebno nam je teda skupaj nastopiti i se bojivati proti brezverstvi i proti slobodnomiselstvi za versko vzgojo mladine. Njegov lepi govor je napravio globoki vtis na vse evangeličance.

Popoldne ob 3. vuri je bila javna telovadba. Nastopili so Orli, Orlice i naraščaj. Ljudstvo se je jako zanimalo za telovadbo i takših dobrih i izobraženih Orlov, kak so Ljutomerski ljudstvo še sploh ne vidilo. Posebno so se skazale Orlice z Brnskimi tekmi. Na drogi i bradlji sta telovadili dve vrsti sestavljenih iz Ljutmerčanov, Ljublančanov i Mariborčanov.

Po telovadbi se je vršila prosta zabava. Križevski i Gornje Radgonski pevski zbori so tak krasno popevali, da jih ljudstvo ne bo moglo pozabiti. Potem so se prečtele ešče brzovjavke kakših 27 jih, štere so poslali vlč. g. nar. poslanec Klekl iz Rogaške Slatine, nadalje Prekmurški Orli, ki so pri vojakah v Ljubljani, Maribori v Jajci itd.

Lehko rečemo, da je te tabor moralno meo jako lepi uspeh, kakšega smo niti ne pričakovali. Škoda je bila samo, da je prireditelj popoldne malo moto dešč. Bile so tudi manjše pomanklivosti, toda to se pripeti pri vsakoj vekšoj prireditvi, cilo kje prireditelje ne računajo na takšo ogromno množino.

V celom pa je dao nam Bog srečo i svoj božji blagoslov. Ob 9. vuri večer so gostje po mali začali razhajati i se je slavnost lepo dokončala brez vsakšega incidenta.

Ljudstvo bo to slavnost vedno v spomini obdržalo, štera je bila pravi dokaz, da v Prekmurji žive verno ljudstvo, štero se zna navduševati za krščanska načela i da ga ne bo dobila brezverska Sokolska organizacija nigdar v svoje mrežje. Gosposdi Švikaršiči i njegovoj agilnoj gospej, na šteriva ramaj je ležao ves ter te lepe prireditvi i šteriva sta neotrūdljivo delovala i velko pripomogla do toga uspeha, tem potom izrekamo za njidva trūd našo najprisrčnejšo zahvalo.

Jako važno za naše volilce.

Kak smo že večkrat pisali, volitve v okrajne oblasti in občinske volitve se bodo vršile ešče to jesen, ka gda, prav ne znano, ali da bodo, to je gvāšno. Občinski županje (rihtarje) so te dni dokončali volilne imenike i so izpostavljeni v v pogled na občinskih uradih. Ta je vsakši lehko pogledne i se prepriča, ali je njegovo ime notri, ali ne. To je važno za vsakšega, ki šče voliti. Votum pri volitvah do meli samo tisti, ki so zdaj v tom imeniki zapisani, ki pa so vōostali z kakšega šteč vzroka iz imenika, nedo meli pravice voliti. Zato zdaj naj vsakši pogledne dobro, ali je v imenik zapisan, ali ne, da ne obhodi tak, kak so obhodili ništerni 1920. leta, ka so prišli na volišče i tam se je te zvedilo, da nemajo pravice voliti, ar so ne zapisani v imenik. Zda se ešče da vse popraviti, sledkar de pa že prepozno.

Što ma votum ali volilno pravico, oziroma što ma pravico biti spisani v volilni imenik?

1. V volilni imenik za občinske volitve majo pravico biti spisani vsi moški stari 21 let, ki so naši državljani i že edno leto v občini prebivajo.

2. Za odeberanje kōvetov, poslancov v državno skupščino ali v pokrajinsko oblastno skupščino majo pravico vsi moški, ki so stari 21 let, naši državljani i stanūjejo v občini najmenje šest mesecov.

Što nema volilne pravica ali votuma?

1. Nemajo votuma aktivni i ne aktivni častniki, (oficirje) tak tudi podčastniki i vojaki, ki so pod zastavov, to je, ki redne služijo za časa volitev. Majo pa pravico voliti na pr. financi, orožniki, uradniki finančne kontrole.

2. Nemajo volilne pravice oni, ki so obsojeni na temnico.

3. Oni, ki so pod skrbstvom (tutorstvom).

4. Oni, ki so obsojeni na izgūbo državljanstva.

Da to znamo, leko poglednemo imenik i či vidimo, da se takši spisani, ki nemajo volilne pravice po postavi, lehko zahtevamo, da se zbrišejo iz imenika. Na to morremo paziti cilo pri naših nasprotnikih, naj tisti, ki nemajo pravice, ne bodo spisani v imenik. Či so pa naši somišleniki vōnehani iz imenika, moremo zahtevati popravek, naj se spišejo v imenik.

Vsaki ma pravico volilni imenik si pregledati, dolpisati ali za sebe ali za drugoga. V občinah, kje so župani, se morejo prošnje vlagati za popravek pri okrajnih sodiščih. V dokaz more biti potrebne listine kak: krstni list, domovnico potrdilo od občinskega urada, da zaistino prebiva v občini.

To na znanje našim ljudem, da pravočasno pregledajo volilni imenik na obč. uradi i če ne bi bili vpisani, naj taki reklamirajo.

Uradna naznanila.

Zakon o zaščiti delavcov.

Vse delavce, šteri delajo v kakšemkoli vekšem podjetji, morajo njihovi delodajalci nūcati samo po tom zakoni. Važnejše točke toga zakona so:

1. Delati se sme samo 8. vūr na den t. j. 48 vūr na tjeđen. Šteri delajo prek toga časa, morajo dobiti za te čas ešče posebej 50% več kak od navadnoga časa. Le malokde in malokdaj se smejo nūcati delavci prek toga časa, nikdar pa ne delavci pod 16. letom či se itak gde po potrebi dela več kak 8 vūr na den, se mora dati po vsakij 8 vūr 1 vūro počitka.
2. Ob nedeljah se ne sme delati.
3. Vse ženske i moški pod 18. letom ne smejo delati po noči.
4. Nihče ne sme delati v takšij podjetij, či je ešče ne star 14. let.
5. Ženska pred porodom i po porodi ne sme delati 2 meseca; či so pa betežne, pa ešče tūdi celo leto ne, pa itak morajo dobivati plačo.
6. Za dojenje dece se jim mora dati za vsakij 5 vūr pol vūre časa.
7. Gde je več kak 100 delavcov i jij ma 25 deco, morajo delodajalci napraviti zavetišče za deco.
8. Ne smejo delavci delati v prostorij, šteri so nevarni za zdravje ali življenje.
9. Či delodajalci dajo tūdi stanovanje i hrano delavcom, mora biti to vse čisto i zdravo.
10. Delavci se smejo združevati v društva, da čuvajo svoje interese.
11. Delavce predstavljajo delavske zbornice v vekšij mestij (za nas v Ljubljani.)
12. Za delo skrbijo tak zvane borze dela, štere so v vsej vekšij mestij, za nas v Soboti. Što šče uobiti kakše delo, naj se tū zglasi.
13. Či je što šo, od borze poslan, iskat dela, pa ga je ne najšeo, se lahko pelja s polovično vožnjo ta i nazaj gdešte i kamšte.
14. Šteri nemrejo dobiti dela, dobijo od borz vseedno podpore.
15. Na borzah se nigdar ne trebe nikaj plačati uradnikom za delo.
16. Delodajalci morajo javiti ešče tisti den borzi, či odpustijo delavce.
17. Delavci lahko zvolijo med seboj zavūpnike, ki bodo gledali i pazili, da jij delodajalci ne norijo.

Podlistek.

Kmetijsko poučno potūvanje po Srbiji.

Piše: Bejek Štefan, Krog.

V Obrenovaci smo šli zraven v šolo, na šolskom pūngradij najdemo dve vūčiteljici i zbrane otroke, ki so nas pozdravili spesmami i lejpa Srbska deklara i čarnimi očmij nam je tak prijetno deklamerala, da smo se njoj vsi čūdili. Nato so se g. Fran Črnogoj, nadzornik za šolske vrtove, otrokom prisrčno zahvalili za lepi sprejem i pozdrav.

Zdaj smo pa bili pozvani k obedi, Obrenovački občani so nam na občinskoj trati gori prestri duge stole, mogli smo spousestij. Zdaj ste pa znabiti radovedni, ka smo vživali i kak so nas pogostili Srbski kmeti, čije tak to, vam tūdi zapišem.

Obed je bio skoro takši, kak navadna srednja ženitovanska kmečka gostija, samo telko je razloček, da projnika spečeje na ražnji. Či bi mi vidli, bi pravili, da so ga spekli na plotnom koleki, tedaj jej se projnik, kūrje, recje, gosje meso itd. pecivo torta itd. pili smo pa skoro povsod pivo, vino i prav dobro dišeco slivojco. I to je tūdi razloček, ka gda se stoli prestrejo, se v Srbiji vsigdar najpre gor da sir, (kislak) da se tisto lahko jej, dokeč kaj drugo pride na stol, naslednje se pa dava sad, grozdje slive, jaboka itd.

Pri obedi so palik bili na vrsti navdūšeni govori, napitnice za povzdigo celokūpne države. Govorili so tūdi Srbski kmetje, najeli so tūdi cigane muzikante, ki so nam pri cejlo obedi igrali i kcoj tūdi popevali, pesem se nikak etak glasila:

18. Občine dajejo delavcom legitimacije na pot.

19. Delodajalci morajo dati delavcom potrdila o sposobnosti delavcov.

20. Što se po tom ne ravna, je ostro kaštigan. Što šče cel zakon videti i prečteti, ga najde v uradnom listi pri občinskij uradij z dne 13. julija 1922. šte. 74.

S 15. septembrom se začnole novo šolsko leto. Mnogo prošenj je prišlo že na okrajno glavarstvo-šolski oddelek v M. Soboti, naj se oni učenci, šteri so dovršili 6. šolskih let i so bili šolskoga obiska oproščeni za april, maj i junij, oprostijo tūdi za september i oktober mesec. Vsem upravičenim prošnjam se je ugodilo. Zavoljo velike sūšave bo mnogo dece zaposlenih s pašov. Zato so se šolska vodstva pooblastila s posebnim odlokom, da opravičijo zamūde takših učencov, ki so za pašo i druga neodložljiva poljska dela neobhodno potrebni. Na te način si prihranijo stranke mūdna pota k šolskomi oddelki. Pričakuje se, da bodo starši deco v ostalih mesecih šolskoga leta tem pridneje pošiljali v šolo. V dosego olajšave naj se stariši zglasijo pri svojem šolskom vodstvu. (Okr. glav. šolski odd. šte. 2949.)

Glasi.

Slovenska Krajina.

Dolnja Bistrica. Pri nas majo g. Mihael Huber mizarski majster trs, šteri ma na sebi više 5 jezero grozdov. Nikaj lepoga. Vredno za poglednoti.

Cerkvena vest. G. Kranc kaplan v M. Soboti so imenūvani za administratora na Tišino. Čestitamo!

Što je najprevidnejši politik v Prekmurji? Gotovo, da g. Anton Sok živinozdravnik. On se namreč drži načela, da dotečas ne stopi na politični teren, dokler nema za sebov dobroga kapitala. A te kapital vedno raste. Do prihodnjih volitev se gotovo pomnoži na toliko, da gospod lahko nastopi. Kandidiral bo na „slabostojnoj“ listi.

Nesrečen spomin. Neki človek v Bratonicah je pregledūvao granato, štero je prineseo z bojišča. Nato jo je lūčo v nekši kot, kje je spadnola na cvek in eksplodirala. Raznesla je vse i njemi levo oko poškodovala. Ljūdje pazite na takše stvari!

Darovi Jugoslovenski Matici. Osobje kr. policijskoga oddelka v Murskoj Soboti je izročilo zbirko iz meseca avgusta 1922. v zneski Din. 400-25. Podružnica v Murski Soboti izreka najtoplejšo zahvalo.

M. Sobota. Dne 17. septembra 1922. ob 11. vūri po božoj službi je se jatajnštva SLS za Prekmurje v M. Soboti (gostilna Peterka). Povablajo se vsi delegati, in

odborniki odbora. Na dalje se pozivljajo, da točno pridejo k seji vsi predsedniki, podpredsedniki, blagajniki, tajniki i odborniki kmetske zveze za celo Prekmurje. Pridite točno vsi, ar zadeva je jako nujna i prav važna. Posebno se naj udeležijo odborniki kmetskih zvez iz goričkoga. Šteri ne pride, bo pozvani na odgovornost, ki pa je resan nujno zadržan, da ne more priti, naj se opraviči pismeno. — Načelnik.

M. Sobota. Vsem dobrim, poštenim i krščanskim domačinom, šteri so v tak velikoj meri darovali za Orlovski tabor, nadale vsem kmetom za vozove, gosp. vūčitelji Pipi za govore, vlč. g. župniki Prši iz Sv. Šebeštijana, za organizacijo no goričkom, gosp. kaplani Kranci za ganljiv cerkveni govor, brati okrožnomi načelniki Vogrini Ivani za 14 dnevno trūdapolno sodelovanje se odbor najiskreneje zahvaljuje. Bog plati!

Dopis iz Gornij Petrovec. Prvogoga septembra odvečara je bila pri nas velka toča. Njeni ropot je trpo več 10 minut. Dosta kvara je napravila po sadovnjakaj, sad je jako pobila i tak. je vrednost toga jako zmanjšala. Preci škode se kaže tūdi v repi i v hajdini, posebno pa v gorica. — Ob priliki orlovske prireditve v Soboti, dne 3. sept. so Sokoli v G. Petrovcaj poleg železnice v bodočoj občinskoj gostilni priredili veselico. Predavanja ne bilo nikšega, samo so plesali, jeli i pili. Če so se kda vkanili sokoli, zdaj so se. Računali so, da bo ljudstvo navdūšeno prišlo v velkom številu k njim i tak bi škodili orlovskoj prireditvi v Soboti. Poseben vlak je pripelao komaj okoli 50 lūdi iz Sobote, pa drugij tūdi ne bilo več, kak če je navadno veselica. Či bodo se Sokoli povsod tak obnašali, kak so se tū, te se jih ljudstvo hitro naveliča i nasiti. Eti z velikim smehom ljūdje gučijo, ka so v gostilni potrošeno jesti ne vsi splačali, nego so par sto kron ostali dužni. Gotovi smo, ka g. gostilničari nigdar več ne pride na miseo, ka bi za Sokole veselico priredo, ar je zdaj trpo občūtlivo škodo. Dao spoklati kokoši, tele i brave. Kokoši so jemi ostale vse, ovoga mesa pa je tūdi malo šlo. Tak je ljudstvo pokazalo pa hrbet Sokolom.

Vranglovci na deli. V Prekmurji meje držljo zastražene na vekše ruski begunci iz Wranglove armade. Že večkrat smo opominjali merodajne kroge, da ti ljūdje ne postopajo zevsem korektno z našim prebivalstvom. Tomi je jasen dokaz

godu v Srbiji, pa smo dobili odgovor: prav dobro, samo to mi fali ka sam ne doma.

Ovak menažo dobim plačano, piti jesti pa dobim kšenki kelko mi telo poželej, vedno hodim po patroli pa gda sam lačen ali žeden, da pridem do hiže, samo idem notri, i ka Srbski kmet ma za sebe, to dene pred mene, i mi pravi; „evo ti brate uživaj, imamo dovol.“ Tak smo se pomali včakali membo vlaka, stopili gor i se pelali naprej, gledali lepo polje, zelene logičeke zmes, i takšo velko pašo, da bi jo prinas radi pokosili, posūšili i za zimo spravili na štale. Tū pa tam smo vidili živino na paši. Deklina i ženska je vsaka mejla pod pardjov kodilo prediva, vrokaj pa vreteno, i je vsaka prela. Pitali smo srba, ki se je pelo z nami kakša oblačila vse doma napravijo njihove ženske? Odgovori nam, do vse ka potrebujemo. Tak se mi vidi, či sam nej pozabo, ka njihove ženske s sedemnajst fēle farbami znajo doma oblačilo pofarbati.

V Valjevi in okolici.

Okoli šeste vūre večer smo se pripelali k lejpomu mesteci Valjevo. Na kolodvoru nas je čakalo lūdi malo nej cejlo mesto, da smo skoro nej mogli dol zvlaka. S prisrčnimi govori smo se pozdravili i dobili na znanje, da naj idemo v hotel Sekolič, da bode tam banket, slavnostna večerja, na šteroga so se pripeljali na avtomobili tūdi g. poljedelski minister Pucej. Gda smo šli s kolodvora v hotel, so nas vsi tam bodoči meštijani prijateljsko sprevajali i nam ponūjali svoja stanovanja za prenočišča, mi smo se pa tūdi radi obečali, samo da nam je ne potrebno bilo, ar pozneje so nas skoro vse pograbil hotelirje, samo nekaj ostali nas je bilo k imovitejšim meštijanom sporazdeljeni. Dale

Habsburšanec osla nima
Karadjordje konja ima
Habsburšanec cunje baše (pere)
Karadjordje konja jaše.

Po obedi je Srbe in Srbkinje prijetna godba zdignola, da so začeli plesati Srbsko kolo. Srbi i lepe srbinje so tūdi nas zvali v kolo na kaj seveda nas je večina hitro med njimi bila i tak nam je hitro poteko čas, dokeč smo ne bili pozvani na kolodvor, da se odpelamo proti Valjevi.

Prle kak smo odišli, smo pitali Srbe, kak je to, ka so tej njihovi cigani, cigance skoro vsi elegantno oblečeni, smo pitali, či tej njihovi cigani tūdi delajo, ali kodivajo. Za odgovor smo dobili, ka delajo, majo svoje hiše i pri njih nišče nesme beračiji.

Iz Obrenovaca v Valjevo.

Šli smo na kolodvor i se odpelali med rodovitnim polom i med zelenimi travniki proti Valjevi. Ta pot me je palik potrdila o poštenosti Srbov, namreč eden naši potni voditelov, inženir Lah, gda smo v kupejih mirni sedeli in se pelali, so vzeli iz žepa velikanski žepni noš, so pitali čidi je te noš, sem stano gor i pravo, da je moj. Gde ste ga pa dobili, pravijo te gospod, mladi Srb je pribežo za nami in pravo evo vam noža, ki stega zaboravili na stolu. V tem mi je na pamet prišlo, dabi kakši madjarski hujskač to vido in slišao, bi palik mogo vzelmo gledati, in tak smo se po časi pripelali do postaje Lajkovac. Tam smo pa za volo membe vlak mogli čakati brš eno cejlo vūro, smo eni šli dol zvagonov, i si čas kratili s tem, da smo se sprehajali.

Na kolodvoru smo najšii enoga Slovenskoga orožnika v službi, smo ga pitali, kak se njemi

nesreča, ki se je pripetila 9. avgust v Gederovci. Kuzmič Alojzije 14 let star sin je šo na polje delat po peškoj poti kre graničarske postaje. Iz radovednosti, kaj graničari delajo, je gledao notri nad okno, nato počl puška i se on mrtev kotne na zemljo. Graničar, ki je bivši ruski kapetan, na to tudi vö pribeži, nezmerno kriči i joče, da je ne znao, či je puška na bita bila, on je samo zosagati šteo dečkeca. Evo ti, ruski kapetan, ki ne ve, ali je puška na bita ali ne. Te sin je bio edini sirote Kuzmičove, ki bi se za njo skrbo na stare dni, ar so njoj druga deca vsa vözoženjena. I zdaj stoji brez pomoči i brez vsake podpore. Oprosimo g. okrajnoga glavarja, naj ukrenejo vse, da ta sirota za svojo neizmerno zgübo dobi primerno podporo.

Pismo od naših vojakov. Pristrčne pozdrave pošiljamo mi Prekmurski vojaki iz fare Sv. Jürja i Sv. Jelene, ki služimo v Črnoj Gori, našim preljubljenim starišom **b r a t o m i** sestram, nadalje vsem **p o z n a n i m** prijateljom i pajdašom. Daleč od našega doma moremo služiti, med samimi planinami, kje deža ne bilo skoro celo leto, vročina pa takša bila, da ne za premagati. Ali itak radi služimo za našo novo domovino i troštamo se s tem, da za tri mesece se bomo palik vidili. Bolše je nam itak, kak pa onim, ki so pobegnoli v Austrijo ali pa na Madjarsko. Mi svoje dolzaslužimo, se vrnemo domo i bomo mirno živeli, a tej se pa skrivajo, vsigdar so na pobegi i či je zgrabijo, do mogli 6 let služiti. Ešče enkrat vsem Prekmurcom srčne pozdrave! Pečurica Barr, Črna Gora, vojaki 3. čete 2. bat. 38. pp. Alois Bokan, Alois Mekiš, Miška Sever, Janoš Benko, Janoš Flegler, Alois Dündek, Franz Flegler, Ivan Štumperger, Sebastijan Petričnik, Henrik Kečler.

Država.

Dne 3. septembra so meli liberalni „napredni“ učitelje svoje zborovanje na Bledi. Na zborovanji so sklonoli gospodje več resolucij, med šterimi nas zanima najbolje sledeča: „Vsa mladinska društva i šole, štere vodijo osebe, pripadajoče po svojem značaju političnim

strankam, borečim se proti ustavi i dinastiji, naj se primerno nadzorujejo. — Višji šolski svet je pa meo svojo sejo dne 7. sept. v Ljubljani. Te „mandarinski“ svet je pa pa skleno, da je sv. meša po nedelaj neobvezna za šolsko deco. To je, dragi stariše, vidite, napovedan kulturni boj, vam, vašoj deci i poštenim krščanskim učitelom. To je kulturni boj proti vsakomi, ki ne trobi v njihov centralistični rog. Tej državni mogotci, centralistični podreparje ščejo nadzorovati vse one, ki so proti ustavi, to je, ki se borijo za našo autonomijo. Ravnož to dejstvo kaže naj bole, da nam je krvavo potrebna šolska autonomija, gde bodo stariše sami odločevali, v kakšem duhi se naj včijo njihova deca, da politika naj zgine iz šole, tam se naj deca včijo, četeti, pisati, računati i krščanski navuk. Deca so starišova in tej stariši, ki z svojimi davkami držijo gor državo i šolo majo edino pravico odločati, kak naj vzgajajo učitelje njihovo deco.

Novi kredit za bolnišnice. Finančni minister je dovolio novi kredit za bolnišnice. Minister za narodno zdravje zahteva za bolnišnico v Sarajevi 2 milijoni 500 jezér, za hrvatske špitale 3 milijone i 255 jezér, za novosadsko bolnišnico 755 jezero dinarov. Slovenija pa dobi — nič.

V Ljubljani se bodo, po najnovejših poročilah, občinske volitvi vršile 3. decembra.

D'Anunzio na Reki. 12. toga meseca je prišao D'Anunzio na Reko. Na te den je najpre zasoo on mesto Reko. Zdaj so se obslužavale velke proslavnosti. Iz cele Italije so pošiljali peneze na Reko, naj kem slovesnejše moreje obslužavati te den i pokazati svejti, da je Reka popolnoma italijansko mesto.

Svet.

Tiskarski strajk v Austriji ešče ne končan. Položaj se ne spremeno. Delavci zahtevajo 450 jezer kron plače na teden. Vlada je obljubila brezposelnim podporo. Oženjeni, ki majo družino, dobijo 10,080 K, neoženjeni pa 6718 kron na den podpore.

Domača i svetovna politika.

Belgrad. 11. sept. je bila ministerska seja. Sklenjeno je, da se parlament vküper pozove na 10. oktobra, zakondajni odbor pa mora začniti z delom že 1. oktobra. Pašič, ministerski predsednik se v slednjem hipi odločo, da se ne povrne v Belgrad, nego de šo za kraljom Aleksandrom v Pariz i tam odnet de ga sprevaajo po njegovej poti v London. — V *demokratskoj stranki* se začeo razpad. Že dugo časa so se ne mogli sporazumeti demokrati sami med sebov i te nesporezum se je zadnje čase tak po ostro, da lahko rečemo, ka pride do popolnoga razpada. Znati moremo, da sta v demokratskoj stranki bile dve struji. Ena pomirilivejša, štera je za sporazum s Hrvati i nezadovolna zdanješnjim polcajrežimom. Voditelj te struje je Davidovič. Ta druga struja, štere voditelji so minister Pribičević i naš Dr. Žerjav, ščejo na vsak način še dalje gospodariti tak, kak je dosegamao šlo i odklanjajo vsak sporazum z Hrvati.

V Zagrebi je bio 10. septembra velik kongres javni delavcov, takzvani „intelektualcov.“ Kongresa se udeležo tudi Davidovič, predsednik demokratske stranke klub grožnji Pribičevića i Žerjava, da odstopita od ministerstva, či Davidovič ide na kongres i stopi v stik z Hrvati. Kongres je ugotovo, da nezadovoljstvo, štero se pojavlja sešerom po našoj domovini, ne naperjeno proti državi i zjedinjenji, nego proti centralističnomi režimi. Centralizem je vzrok vsej nezadovoljnosti. Da se tomi odpomere,

potrebna je najširša autonomija i revizija ustave.

Grška-Turska bojna. V Maloj Aziji so Türki zbili Grke. Grške čete brez glave bežijo nazaj po celoj črti. Türki so zavzeli Smirno. Več 50.000 Grkov zgrabili med njimi ešče generala Trikupisa, vodjo grške vojske. Grška vlada je odstopila. Ništerni listi poročajo, da je kralj Konstantin pobegno iz Atene. Grki prosijo mir, turski kemalisti pa bojno ščejo nadeljavati na Balkani.

Konferenca finančni ministrov. Na konci sept. meseca nameravajo vküper priti vsi fin. ministri Male Antante, da si pogovorijo od finančnih zadev Male Antante. Konference se udeleži tudi več strokovnjakov.

Teštament kralja Petra I. Dne 9. t. m. v soboto popoldne so odprli na mestnom sodišči v Belgradi teštament pokojnoga kralja Petra I. Odpretje teštamenta se je zgodila na zahtevo princa Jurija. Nazoči so bili: minister Timotijevič, minister Markovič, državni svetnik Ilija Džukanovič. Kraljeviča Jurija je zastopao njegov fiškališ Dukanec. V teštamentomi je pokojni kralj vse svojo gotovino i vrednostne papire nihao svojoj deci v ednakih delih, kraljeviči Juriji, prestolonasledniki Aleksandri i princezinji Heleni. Svoje negiboče premoženje v Belgradi je pa zapüsto svojemi sini prestolonasledniki Aleksandri tak, da tisto bodo lahko vživala vsa deca. Bolnišnico v Topoli je zročo državi.

1000 potnikov v smrtnoj nevarnosti. Nemški parobrod (hajov) „Hamonije“, na šterom je bilo 1000 potnikov, se poleg Leixoesa poškodovao na morji. Po radiotelegrami je razposlo znamenje po celom morji, da je prišao v nevarnost i prosil pomoč. Nato je šest hajovov prihitilo njemi na pomoč, šteri so vse potnike rešili.

V Mannheimi je en narodni socialist vrgeo ročno granato v dvorano borze. Kvara ne bilo nikšega.

Automobilna nesreča poleg Prage. Delavci neke livarne so šli na izlet. S tremi dvornimi automobili se je pelalo 180 delavcov. En automobil se je med vožnjov prevrgeo. Pri nesreči sta dva delavca bila mrtviva, 15 teško, 18 pa lahko ranjenih.

Napad na Mileranda. V Parizi je en bosanski muzliman strelo na Mileranda, predsednika francuske republike, kda se pelao iz senata v predsedniško palačo. Strel je ne zadeo Mileranda, povzročo je pa veliki panik med ljudstvom. Atentatora so prijeli.

Gospodarstvo.

Kak si napravimo dobro sadno pijačo?

Pri obilici letošnjega sadja si bomo napravili tudi dosta sadne pijače za dom in prodajo. Na tom mestu ščemo govoriti le o napravljanji mošta iz jabok in grüšk, ki je za nas velike narodnogospodarske važnosti.

Jaboka mamoo poletna, jesenska i zimska. Najslabši mošt dajo poletna jaboka. Najboljšega pa, namreč tak, ki se tudi najrajše čisti, dajo jesenska ali rana zimska jaboka. Jabočnica iz poletnoga sadja je sadjarjom samim prav koristna, ar majo rano primerno pijačo. Na vsak način naj se pa ta posebej v posode vlije i najprle porabi, ar se ne drži. Za hranjenje jabočnice za dugši čas so bolje jesenska, deloma zimska jaboka. Dalje razločujemo sladka i kislja jaboka. Sladka jaboka sama zase neso posebno pripravno za jabočnico, ar mošt iz njih rad čaren grata, s kisili se i je sploh ne za piti, ar ma premalo kisline. Boljša za jabočnico so kislja ali vsaj mešanica sladkih i kislja jabok.

Grüške za mošt so najboljše moštnice, posebno tepke, ozimke itd. Te majo mnogo sladkorja i vsaj nekaj kisline. Sladke grüške pa zavoljo pomanjkanja kisline ne veljajo teliko za mošt, treba njim dodatkov. Grüške, ki se rade omehčajo, se morajo prle rabiti, kak se omehčajo. Navadno se misli, da majo grüške več sladkorja, kak jaboka, teda pijača iz njih več alkohola. To je pa samo zmeta, ar majo grüške navadno menje kisline, se nam vidijo slajše, čeravno majo mnogokrat menje sladkorja kak jaboka.

Sadje za trpežen i dober mošt naj bo zrelo, zdravo i snažno. Popolnoma dozorelo sadje ma največ sladkorja i druge snovi, ki delajo pijačo najmočnejšo in najtrpežnejšo. Zdravo i snažno sadje pa da zdravo i okusno pijačo, ki se dugo časa drži.

Cene silja v Banati: pšenica 1800, ječmen 1600, oves 1300, kukorica 1600 K. metercent.

Cena za seno i slamo v Mari-bori. 1 metercent dobroga sena 1000 K. Otave 860—880 K, slame 600 K.

V Austriji stane liter dobroga vina 10 jezer koron.

Vrednost penez. Amerikanski dolar 296 K. 1 lira 13.56 K. 1 nemška marka 24 filerov naših, 1 češka krona 10.80, 1 francoski frank 24 K naših. Za 1 dinar se dobi 20—25 Vogrskih koron. Naša korona se je zadnje dni malo vzdignola. 13. sept. je notirala v Čurhi 1.75 to je, da za naših 100 K dobimo 1 frank i 75 filerov.

Poslano. *)

G. postajenačelniku v D. Lendavi.

O priliki II. orlovskega tabora v Brnu, smo se peljali 9. m. m. tudi štirje dijaki iz Prekmurja na imenovani tabor s popoldanskim vlakom iz D. Lendave v Čakovcu. Radi nakladanja živine pa je vlak imel več kakor 1 uro zamude, radi česar smo seveda zamudili vlak, ki bi nas edino še o pravem času lahko pripeljal iz Čakovca v Maribor do skupnega zletnega vlaka. Ker druge pomoči ni bilo in ker ne bi radi bili oškodovani na časti in denarju, smo bili prisiljeni pogoditi avtomobil v Čakovcu, za katerega smo morali plačati nič manj kot 7200 kron. — Dokumente o resničnosti tega imamo v rokah.

Ker smo vsi revni dijaki, ki ne razpolagamo z milijoni, kakor oni mesarji in izvozniki, katerim na ljubo ste blagovolili čakati 1 uro, ne oziravši se na potnike, katerim (kakor v prvi vrsti imenovanim štirim dijakom) ste s tem povzročili ogromno škodo in ker verujemo Vaši besedi, da nam izposlujete od dotičnih izvoznikov vrnitev vse škode, ki smo jo trpeli, Vas še enkrat prosimo in pozivljamo, da nam tekom dveh tednov, t. j. do 1. oktobra t. l. res izposlujete denar; v slučaju, da ostaneta naša prošnja in poziv brezuspešna, bomo primorani poseči po drugih sredstvih.

Štirje prekmurški dijaki,
ki smo Vam znani.

*) Za spise pod tem naslovom uredništvo ne odgovarja.

Ka je sokol?

Pa tudi junak, čiresan je pravi junak, more biti malo ponizen. Ne je lepo vsikdar na prsa toči, kak so ednok deca tukla i gučala: mi smo mi, vi ste pa same smeti! Tak gizdavi so bili pred bojem Nemci, zato jim na celom sveti nišee ne rad meo, nazadnje pa so bili tak ponižani, da jočejo kak človek, šteri je spadno z višine i se je pobio.

Ajmo mi Sokoli!... Kamo ajete?... V poganstvo.

Kulturonošec.

Pri vsem tom pa da slobodomislec ne pripozna duše, itak Sokoli radi gučijo od vučenosti i kulturi, štero prinašajo narodi. Guči od slobode, vednakosti i bratstvi, štero bo po njih osrečilo ves narod. Sokol jako lepo piše, da je njegova naloga, „da naj ne bo več bogatoga i sirmaka na fundamenti vednakosti i bratstva celoga slovenskoga naroda brez razločka vöre i političnoga mišljenja.“ Kak bi bilo to lepo, či bi bila to — istina!

Pogledajmo si malo te lepe reči: naravnost, (jakost) kulturo, slobodo i bratstvo sokolsko.

Sloboda i bratstvo sokolsko se kažeta v tom, da ne trpijo nindri tistij, šteri nači gučijo kak oni, kak sovraži na priliko Sokol Orla, šteri je proti Sokoli ne napravo drugoga, kak to, da šče tudi meti prostor na sveti, kak ga majo drugi. „Mi Sokoli mamo ž njimi (z Orli) boj! Mi smo ž njimi ne meli, neščemo meti i ne smemo meti zveze. Naš boj je ešče ne končan. Vsak Sokol dela velko izdajstvo tak proti sokolstvi kak proti narodnoj stvari, či ne odbija Orla“ tak piše „Riječ Srba, Hrvata i Slovenaca“ 12. decembra 1919.

Takši navuki so ravno za dečke. Dečki že tak radi kažejo proti komi svojo moč, zdaj njim pa celo vučeni mestni gospodje, doktori i profesori, šteri pišejo novine, davlejo koražo. Kak ne bi dečko takše rad bogao! Ali ste čuli, ka so vam pravili? Pravijo, naj se bijete! Le po njij!

To je sokolsko slobodoljubje i bratstvo.

Vučenost sokolska pa se najraj kaže v špotaj. Cona „čuk“ štero poznajo po celom Slovenskom, nam svedoči, kak so Sokoli vučeni. Te „čuk“ na ves glas kriči, kak so Sokoli sirovi, trdi i grdi v svojij vrstaj. Kaj je bole kulturnoga (vučenoga,) kak norca se delati? Što ne ve drugoga kaj praviti, pa se norca dela. To je jako fal cena. Ka bi bilo leži, kak to, da bi se tudi mi ž njij norca delali? Ali mi neščemo tak; za nas bi bila to sramota. To je samo za visiko vučene Sokole. Gospodje doktorje, profesorje, učitelje i drugi ali ste jako veseli na takšoj podivjanosti, kakša je v vašij sokolskij vrstaj?!

Dale

*) Takša cona je „Orlom.“

DOLARJE PLAČUJE NAJBOLJE
SLOVENSKA BANKA,
podružnica LJUTOMER,

katera obrestuje vloge na 4¹/₂ - 6%
knjižice in tekoči račun po

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja
Andrej Oset Maribor,
Aleksandrova cesta 57. Telefon šte. 88.

K ODAJI

je za ednoga mizarja oprema z hobelbankom. Tržilo se bo na licitaciji 21. t. m. na Dolnoj Bistrici pri KOVAČIČ JULIJI.

Jajca (belice) in perutnino plačuje po največjih dnevnih cenah

ALOIS ŠTIBLAR,
BUČEČOVCI pošta KRIŽEVCI.

ZDRAVJE

kože, obraza, vratu, rok, tako kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisečera pripeznanja so despela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„ELSA“ LILIJNO MLEČNO MILO najboljše blago, najčistejšo „milo lepote“; 4 kosi z zamotom in poštino 120 Kr.

„ELZA“ OBRAZNA POMADA odstrani vsako nečistost kože, sončne pege, zajedance, nabore, i t. d., naredi kožo mekko rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 80 Kron.

„ELSA“ TANOCHINA POMADA ZA RAST LAS krepki kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivelost i t. d., 2 porcelanasta lončka z zamotom in poštino 80 Kron.

PRODAJALCI ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi.
RAZNO: Lilijno mleko 24 Kr.; Brkomas 10 Kr.; najčistejši Mega-puder Dr. Klingera v veliki originalni skatuli 40 Kr.; najčistejši Hega zobni prašek v patent skatuli 40 Kr.; puder za goveda v vrečkah 8 Kr.; zobni prašek v žakljah 12 Kr.; v vrečkah 8 Kr.; Sachel diševa za perilo 12 Kr.; Schanpon za lasi 8 Kr.; rumenilo 12 listkov 48 Kr.; najčistejši parfem po 48 in 60 Kr.; Močna voda za lasi 80 Kr. Za te razne predmete se zamot in poština posebj računata.

EUGEN V. FELLER, lekarnar STUBICA donja 40-38. centrala št. 146. Hrovaško.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Feller-jev „Elsafluid“

kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek k vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega in čistečega osvježujočega delovanja najboljšega učinka. Ravno tako je priljubljen kod krepko blago delujoče in

**vrlo prijetno sredstvo
za drgnjenje**

hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in delujoči nego Francosko žganje in najbolje sredstvo te vrste. Tisoče priznanja! Z zamotom in poštino za vsakoga: 3 dvojnate ali 1 specijalna steklenica . 72 K

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . . 300 K
24 „ „ 8 „ „ . . . 560 K
36 „ „ 12 „ „ . . . 800 K

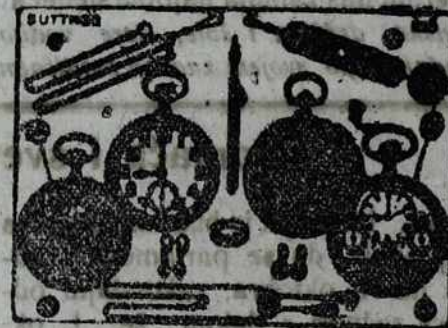
POŠTINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa oblič. za kurja očesa 8 Kr. in 12 Kr.; Elsa mentolni blinči 16 Kr.; Elsa postpalni prašek 12 Kr.; Pravo Elsa ribje olje 80 Kr.; Elsa voda za usta 48 Kr.; Elsa kolonska voda 60 Kr.; Elsa šumskimiris 60 Kr.; Glycerin 16 in 60 Kr.; Lysol, Lysoforma 48 Kr.; Kineski čaj 4 Kr.; Elsa mrčešni prašek 16 Kr.; Strup za podgane in miši po 16 i 20 Kr.

EUGEN V. FELLER, lekarnar, STUBICA 40-38. donja Hrovaško. Centrala št. 146.

Vaša želja

meti res dobre in zanesljive ure, je izpolnjena, ako si

preskrbite uro iz znane urarske tvrtke SUTTNER. Prihranite si popravljajna in jezo. NAJ-FINEJŠE URE iz nikla, srebra, tula in zlata i t. d.

NAROČNE URE. Bogata izbirk veržič, prstanov, uhanov, naročnic, predmetov iz zlata in srebra svake vrste. Zahtevajte cenik s slikami od:

tvorniške tvrtke H. SUTTNER, Ljubljana št. 945. 20-19

Dr. FERDO ČERNE

fiškališ v Murski Soboti

je PRESELIL svojo KANCZALAJO iz
Brumenove hiše V HIŠO POKOJNOGA
fiškališa PALIJA HORVATA.

Podpirajte „Novine!“

Delniška glavnica
K 30.000.000

SLOVENSKA BANKA

Ček. račun Ljubljana
št. 12620.

Centrala v Ljubljani

podružnica Dolnja-Lendava, Glavna ulica št. 80.

Kupuje i odava peneze i blago — dolare najboše
plača. —

Da interes od vlog na hranilne knjižice i na tekoči račun po najvišijoj obrestni meri. Da vsake vrste porgo.